

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ПРО ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ В НАУКОВІЙ РОБОТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ

Михайлов В.М., д-р техн. наук, проф.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти є одним із вирішальних аспектів у підготовці сучасного фахівця. Вона дає можливість поглибити знання здобувачів вищої освіти з дисциплін, прищепити навички науково-дослідної роботи, розвинути творче мислення та креативний підхід до вирішення конкретних завдань галузі.

Метою науково-дослідної роботи серед молоді є стимулювання її активності і творчої діяльності, використання творчого потенціалу для вирішення актуальних проблем економіки України. Науково-дослідна робота допомагає здобувачам вищої освіти оволодіти майбутньою спеціальністю, сприяє використанню новітніх досягнень науки і техніки під час навчання. Ця робота допомагає виявленню обдарованих, талановитих, здатних до науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти і молодих учених, дозволяє реалізувати перспективне кадрове планування розвитку університету.

Активну участь у науково-дослідній роботі молоді беруть наукове товариство студентів і рада молодих учених, основними аспектами діяльності яких є участь в організації олімпіад, конференцій, конкурсів наукових робіт, проведення зустрічей, дискусій, семінарів з ученими та фахівцями ЗВО, підприємствами і науково-дослідними установами.

Основним осередком наукових досліджень є кафедральні наукові гуртки, в яких задіяно до 40% здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Понад участь 650 студентів беруть участь у виконанні держбюджетних, госпдоговірних та кафедральних тем, серед них близько 10% працюють із оплатою за рахунок коштів із загального або спеціального фонду державного бюджету.

Важливим аспектом науково-дослідної роботи є апробація результатів наукових досліджень. Із цією метою щороку на базі університету проводиться Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноваційні технології розвитку у сфері харчових виробництв, готельно-ресторанного бізнесу, економіки та підприємництва: наукові пошуки молоді». Основні питання, які обговорюються на конференції: розробка інноваційних технологій харчової продукції, у тому числі лікувально-профілактичного призначення; удосконалення процесів та обладнання підприємств

харчової промисловості та ресторанного господарства; дослідження асортименту та якості товарів; підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі, ресторанного господарства і торгівлі; шляхи вдосконалення обліку й аудиту в системі управління; актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України та ін.

Протягом останніх трьох років було проведено 7 наукових конференцій здобувачів вищої освіти і молодих учених, у яких узяли участь понад 3 тис. осіб, із них близько 900 представників інших закладів вищої освіти України та зарубіжжя, зокрема з Намангану (Узбекистан), Києва, Харкова, Вінниці, Ірпеня, Кривого Рогу, Луцька, Львова, Одеси, Дніпра, Мелітополя, Старобільська, Запоріжжя, Херсона, Хмельницького, Полтави, Рівного, Сум, Вінниці та ін. За матеріалами конференцій щороку видаються збірники тез доповідей у двох частинах. За найкращі доповіді нагороджено дипломами 1-го ступеня 119 осіб; дипломами 2-го ступеня – 111 осіб; дипломами 3-го ступеня – 105 осіб; грамотами – 421 особу.

У 2018 році проведено Всеукраїнську науково-практичну Інтернет-конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми та перспективи розвитку України в галузі управління та адміністрування: ініціативи молоді», учасниками якої були 176 осіб із 39 ЗВО та організацій.

У 2019 планується провести ще 2 науково-практичні конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: Міжнародну науково-практичну конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Традиції та інновації харчування туристів» (10 жовтня 2019 р.) та Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Товарознавча наука – традиції та сучасність» (26 листопада 2019 р.).

Студенти й молоді вчені ХДУХТ постійно демонструють результати своєї наукової роботи на міжнародних та всеукраїнських конференціях, організаторами яких є інші ЗВО. Протягом останнього року вони взяли участь у 35 наукових конференціях, із яких 19 є міжнародними.

Протягом 2018 року 72 здобувачі вищої освіти взяли участь у багатьох конкурсах студентських НДР, із них 24 стали переможцями. При цьому в конкурсах всеукраїнського рівня переможцями стали 24 студенти.

Із 2017 року ХДУХТ є базовим ЗВО для проведення II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціалізації «Економіка та управління в сфері торгівлі». На конкурс заявлено 73 наукові роботи з 36 ЗВО. Призові місця посіла 21 робота, серед них 1 робота студента ХДУХТ.

У 2018 році 12 студентів ХДУХТ стали переможцями Всеукраїнського конкурсу наукових студентських робіт із таких

галузей знань та спеціальностей: «Харчові технології», «Економіка підприємства», «Облік і оподаткування», «Підприємництво», «Управління у сфері економічної конкуренції», «Фінанси і кредит», «Туризм», «Товарознавство», «Маркетинг».

Крім того, студенти ХДУХТ узяли участь і здобули перемогу в таких конкурсах: Міжнародному конкурсі інноваційних проєктів з хімії (Харбінський політехнічний університет, КНР); Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Black Sea Science – 2018»; Міжнародному конкурсі інноваційних ресторанних технологій «BestCookFest – 2018»; XII Харківському регіональному конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук; Миському конкурсі студентських StartUp-проєктів «Харків – місто молодіжних ініціатив»; Міжнародному молодіжному конкурсі «StartUp-проєкт» (м. Єреван); Всеукраїнському конкурсі бізнес-проєктів «Бізнес-трамплін»; Міжнародному кулінарному фестивалі «Оттоманська кухня – 2018»; IX регіональному конкурсі рекламних проєктів; Всеукраїнському конкурсі студентських робіт «Обладнання Данфосс в системах охолодження» та ін.

За результатами конкурсу «Харчові технології 2018», 5 переможців отримали сертифікати на відвідування Міжнародної кондитерської виставки «IMS 2018» у м. Кельн (Німеччина).

В університеті функціонує центр просування ідей – StartUp-центр ХДУХТ у рамках програми Erasmus+ (керівник – д.е.н., проф. В.А. Гросул). Метою діяльності StartUp-центру є розвиток інноваційної та підприємницької активності студентів університету. У діяльності беруть участь студенти різних курсів і факультетів та викладачі ХДУХТ. Партнерами є Академія економічної освіти Молдови (ASEM); Технічний університет Молдови (TUM); Багумський державний університет ім. Ш. Руставелі (RSU); Білоруський торговельно-економічний університет споживчої кооперації (ВТЕУ); Вірменський державний економічний університет (ASEU); Вища школа бізнесу, мистецтв та технологій RISEBA. Робота проводилася з таких напрямів: активізація співпраці представників бізнесу, освітнього та наукового середовища; розробка і просування студентських інноваційних проєктів, підтримка та розвиток підприємницьких ініціатив; створення умов для формування та розвитку співробітництва бізнес-товариства та активної молоді; сприяння професійній орієнтації та розвитку особистісної ефективності; участь у міжнародних конкурсах молодіжних проєктів, міжнародних наукових семінарах із проблем розвитку молодіжного підприємництва; організація роботи мережі центрів із навчання та підтримки молодіжного підприємництва HEIFYE:Lab. У межах StartUp-центру за звітний період студенти ХДУХТ узяли участь і здобули перемогу в Міжнародному конкурсі молодіжних проєктів (м. Єреван, Вірменія); Ярмарку стартапів, проведеному за підтримки

Управління інвестиційного розвитку та іміджевих проєктів Харківської міської ради; конкурсі стартапів Всеукраїнського фестивалю інновацій, організованому під егідою МОН України; Міському конкурсі студентських проєктів «Харків – місто молодіжних ініціатив».

Однією з форм активізації навчання студентів є залучення їх до участі в олімпіадах. У 1-му етапі Всеукраїнської студентської олімпіади взяли участь 90% студентів денної форми навчання, у 2-му етапі – 42 особи, з них 6 осіб одержали нагороди. Серед переможців – 3 особи зі спеціальності «Харчові технології» по 1 особі зі спеціальності «Обладнання переробних і харчових виробництв», «Холодильні машини і установки» та навчальної дисципліни «Організація і методика аудиту».

У 2017–2018 роках на базі ХДУХТ проведено другий етап Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Харчові технології та інженерія». У минулому році в ній узяв участь 81 студент із 26 ЗВО. Рішенням журі визначено переможців, яких нагороджено дипломами I–III ступенів та грамотами, серед них студенти університету посіли 1-ше та 2-ге місця за ступенем вищої освіти бакалавр; 1-ше місце за ОКР спеціаліст, ступенем вищої освіти магістр.

За участю здобувачів вищої освіти щороку публікується понад 1 тис. статей та тез доповідей. Із 2017 року в університеті започатковано видання збірника наукових праць здобувачів вищої освіти «Інноваційний розвиток харчових виробництв, ресторанно-готельного бізнесу та торгівлі».

7 кращих студентів отримували стипендії: стипендію Президента України – 3 студенти та по 1 студенту – стипендію Верховної Ради України, стипендію ім. Христофора Барановського, стипендію ім. Бориса Мартоса, стипендію ім. Масельського. Випускників університету, які успішно займаються науково-дослідною роботою, учена рада університету буде рекомендувати для подальшого навчання в аспірантурі.

Продовжує свою діяльність Науково-дослідний центр «Економічні дослідження проблем розвитку підприємництва в Україні» під керівництвом д.е.н., проф. М.В. Чорної). Одним із традиційних заходів у межах цього центру стало щорічне проведення Наукового форуму школярів «Перспективи економічного розвитку вітчизняної економіки та підприємств: учнівські та молодіжні ініціативи», який збирає десятки майбутніх абітурієнтів, зацікавлених у проведенні наукових досліджень.

Із метою підвищення ефективності науково-дослідної та методичної роботи університету Рада молодих учених ХДУХТ спрямовує свої зусилля на організацію наукових досліджень аспірантів і молодих фахівців; підвищення їх наукової кваліфікації, професійного рівня та творчої активності. За результатами НДР протягом останнього

року молоді вчені опублікували 27 монографій, 15 підручників і навчальних посібників, близько 600 статей та тез доповідей (із них 77 – у зарубіжних виданнях, 19 розміщено в Міжнародній наукометричній базі Scopus).

У 2018 році 2 молоді науковці одержували стипендію Президента України, 4 – стипендію Кабінету Міністрів України для молодих учених; 1 – іменну стипендію ім. Г.Ф. Проскури для молодих науковців. Крім того, 2 молоді вчені стали переможцями в конкурсі «Молодий новатор Харківщини».

Молодий науковець Т.В. Бочуля здобула перемогу в I обласному конкурсі «Найкращий молодий науковець Харківщини»; міському конкурсі «Молода людина року – 2018» у номінації «Наукова діяльність»; XX обласному конкурсі «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Завідувач кафедри». Т.В. Бочуля також була обрана академіком Академії економічних наук України зі спеціальності «Аналіз результатів господарської діяльності» та вступила до Лондонської академії науки і бізнесу.

За результатами наукової роботи «Інноваційні технології харчової продукції, одержаної шляхом сферифікації» 4 молодим ученим (Н.Г. Гринченко, О.П. Неклесі, О.Ю. Нагорному, Р.В. Плотніковій) присуджено премію Президента України.

Наукові розробки молодих учених ХДУХТ були представлені на численних виставках та презентаціях, де отримали дипломи різних ступенів та схвальні відгуки фахівців галузі, серед них: IX спеціалізована виставка «Сучасні заклади освіти – 2018» (м. Київ); спеціалізована виставка з міжнародною участю «Освіта Слобожанщини та навчання за кордоном» (м. Харків); виставка-конференція «АгроЕкологія – 2018» (м. Мелітополь); XV Міжнародна спеціалізована виставка «Зброя та безпека – 2018» (м. Київ); Міжнародна виставка «SIAL inspire food business 2018» (м. Париж, Франція); Міжнародна виставка «Health ingredients Europe 2018» (м. Франкфурт, Німеччина).

Відзначені результати науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та молодих учених університету свідчать про достатньо високий їх якісний і кількісний рівень за всіма напрямками.

Для покращення якості організації й результативності науково-дослідної роботи визначено такі напрями: активізація співпраці наукового товариства студентів із радою молодих учених університету та проведення спільних заходів; розвиток інтеграційних зв'язків із радами молодих учених та науковими товариствами студентів інших ЗВО Харкова та України; підвищення результативності й розширення географії участі здобувачів вищої освіти й молодих учених у наукових заходах насамперед міжнародного рівня; більш активне залучення здобувачів вищої освіти до виконання науково-дослідницької роботи

кафедр шляхом використання нових форм і методів моральної та матеріальної мотивації; широке використання інтелектуального потенціалу молоді для забезпечення розвитку науки, удосконалення системи навчання та виховання, формування фахівців галузі нового якісного рівня.

РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТІВ У РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Зубков С.О., канд. екон. наук, доц., докторант
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Молодіжне підприємництво в Україні є «драйвером» як у вирішенні проблем молоді, так і соціально-економічних державних проблем, що обумовлює необхідність розширення його можливостей і використання потенціалу. Результати аналізу існуючих досліджень проблем української молоді засвідчили, що питома вага підприємців у складі працюючої молоді становить всього 10,5%. З них 8,0% припадає на самозайнятих і 2,5% – на роботодавців. Більшість української молоді працює за наймом – 84,9%, що свідчить про низький рівень її підприємницької активності. Така ситуація не змінюється з 2002 року. Відсутність постійної позитивної динаміки кількості молодих підприємців в Україні свідчить про наявність проблем, що стримують розвиток молодіжного підприємництва, що вимагає формування і реалізації адекватних і ефективних заходів його підтримки і популяризації.

Нами було проведено дослідження проблем молодіжного підприємництва в Україні, шляхом опитування 1845 осіб. Анкета передбачала п'ять блоків мотивація; знання, освіта; фінанси; підтримка; що заважає почати підприємництво з оцінками в шкал від 1 (не важливо) до 4 (дуже важливо) та один блок – пропозиції респондента щодо поліпшення молодіжного підприємництва. Основну частину українських респондентів (68%) склали вікова група молоді у віці 13–19 років, з яких 83% – школярі, інші – студенти і працююча молодь, з яких 75% зацікавлені у власній справі або думають про це.

Фактори шкали «Мотивація» оцінюється молоддю як найбільш важливі для підприємництва. Найбільш високо молодь оцінила впевненість в своїх силах. Це свідчить про те, що молодь відкрита новітнім, має бажання реалізувати свій творчий потенціал, а мотивація до підприємництва вже присутня в планах щодо майбутнього, тому фактор особистої мотивації був оцінений високо. Більшість молоді високо оцінила значення теоретичної підготовки й знання правил і